СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГЕОМОРФОЛОГІЯ»

Компонента освітньої програми – *обов'язкова* (*4,0 кредити*)

Освітньо-професійна програма	Геосистеми та георизики
Спеціальність	Е4 Науки про Землю
Галузь знань	Е Природничі науки, математика і статистика
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Поп'юк Яна Анатоліївна, кандидатка географічних наук, асистентка кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії http://terra.chnu.edu.ua/popyuk-yana-anatoliyivna/
Контактний тел.	+380978586585
E-mail:	y.popiuk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1939
Консультації	вівторок, 16:00 год

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Геоморфологія» – це базова нормативна дисципліна для спеціальності Е4 «Науки про Землю», що викладається у 3-му семестрі другого року навчання в обсязі 4,0 кредитів. У курсі розглядаються теми, пов'язані з рельєфом та процесами на поверхні Землі, ключові поняття геоморфології, розвиток форм рельєфу у просторі і часі, ендогенні та екзогенні процеси, їхні механізми та взаємодія, методи дослідження рельєфу, денудація та довготривала еволюція рельєфу. Розглядаються різні геоморфологічні обстановки, такі як флювіальні, гляціальні, кріогенні, узбережні, карстові, аридні тощо, та їхня взаємодія з кліматом. Курс передбачає застосування польових та лабораторних методів у вивченні геоморфології. Отримані теоретичні знання з предмету закріплюються на польовій геоморфологічній практиці та загальногеографічних практиках.

Мета навчальної дисципліни: Пізнання основних закономірностей формування рельєфу та використання виявлених закономірностей для розуміння розвитку рельєфу в тому числі під впливом господарської діяльності.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. ВСТУП. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ РЕЛЬЄФУ. СТРУКТУРНА ГЕОМОРФОЛОГІЯ	
Тема 1	Вступ. Геоморфологія як наука. Історія виникнення науки.
Тема 2	Елементи рельєфу. Фактори формування рельєфу.
Тема 2	Зв'язок рельєфу з геологічними структурами. Тектонічні рухи земної кори і рельєф.

Тема 4	Рельєф областей платформенної морфоструктури. Тектонічне розчленування і тектонічні рухи платформ.
Тема 5	Рельєф гірських областей. Рельєф дна Світового океану.
МОДУЛЬ 2. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ДИНАМІЧНОЇ ГЕОМОРФОЛОГІЇ	
Тема 6	Поняття динамічної геоморфології. Вивітрювання і рельєфоутворення.
Тема 7	Схили, схилові процеси. Рельєф схилів.
Тема 8	Флювіальні процеси. Геоморфологічна робота тимчасових водотоків. Постійні руслові потоки та їх геоморфологічна робота.
Тема 9	Русла рік та їх рельєф. Заплави річкових долин. Їх походження та будова.
Тема 10	Тераси річкових долин. Основні елементи терас. Причини їх утворення. Типи терас. Типи річкових долин. Асиметрія річкових долин.
МОДУЛЬ 3. ІНШІ ГЕОМОРФОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ	
Тема 11	Гляціальні процеси. Робота льодовиків. Покривне та гірське зледеніння. Рельєф областей минулого материкового зледеніння.
Тема 12	Рельєф кріолітозони
Тема 13	Еолові процеси. Форми рельєфу утворені ними.
Тема 14	Карст і суфозія.
Тема 15	Рельєф морських берегів.

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

- словесні методи (лекція, консультація, дискусія),
- лабораторні заняття
- морфометричний аналіз рельєфу територій за картосхемами, створеними із застосуванням ГІС-інструментарію (крутизна схилів, глибина розчленування рельєфу, експозиція схилів, статистичний аналіз показників)
- графічні роботи (побудова гіпсометричних профілів)
- наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали)
- польові екскурсії
- робота з книгами (навчально-методичними, науковими)
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (курси – ресурси, мультимедійні, дистанційні, ютуб-канал кафедри)
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: *тестування, оцінювання лабораторних робіт та поточні відповіді під час їхнього виконання та захисту, індивідуальні проєкти, їх презентації та захист, самостійна робота.*

Підсумковий контроль *– іспит.*

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS		Критерії оцінок
		Оцінка	Пояснення	
90-100	**Відмінно**	**A**	**Відмінно** (незначна кількість помилок)	Студент детально знає теоретичний матеріал та матеріал з лабораторних занять, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, уміє давати визначення основних понять, розуміє сутність основних положень теорії та вільно їх трактує, оперує термінологією. Студент описує особливості рельєфу та їхній зв'язок процесами на поверхні Землі, володіє ключовими поняттями геоморфології, розуміє розвиток форм рельєфу у просторі і часі, вміє розпізнавати ендогенні та екзогенні процеси, визначає їхні механізми та взаємодію, володіє методами дослідження рельєфу. Студент розрізняє різні геоморфологічні обстановки, такі як флювіальні, гляціальні, кріогенні, узбережні, карстові, аридні тощо, встановлює їхню взаємодію з кліматом. На запитання викладача за програмою курсу відповідає не вагаючись. Виконав всі види лабораторних робіт. Опрацював теми для самостійного вивчення.
80–89	**Добре**	**B**	**Дуже добре** (вище середнього рівня)	«Дуже добре» – студент знає теоретичний матеріал, виконав лабораторні роботи, оперує, уміє пояснити сутність основних понять. Студент переважно описує особливості рельєфу та їхній зв'язок процесами на поверхні Землі, володіє майже всіма ключовими поняттями геоморфології, розуміє розвиток форм рельєфу у просторі і часі, вміє розпізнавати переважну більшість ендогенних та екзогенних процесів, визначає їхні механізми та взаємодію, володіє методами дослідження рельєфу. На запитання відповідає. Виконав всі лабораторні роботи.
70–79		**C**	**Добре**	«Добре» – все вище вказане виконує не повною мірою, однак знає теорію й

			(вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	практику, виконує завдання викладача. При відповідях на запитання інколи вагається, але знаходить правильні рішення. При повторенні матеріалу відразу працює якісніше. Виконав всі лабораторні роботи.
60–69	**Задовільно**	**D**	**Задовільно** (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	«Задовільно» – знає основні теоретичні положення, виконав більшу частину лабораторних робіт. Студент орієнтується в особливостях рельєфу та їхньому зв'язку з процесами на поверхні Землі, володіє базовими ключовими поняттями геоморфології, вміє розпізнавати ендогенні та екзогенні процеси, володіє основними методами дослідження рельєфу. Відповідає на переважну частину запитань викладача.
50–59		**E**	**Достатньо** (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	«Достатньо» – все вище вказане виконує не повною мірою, однак виконав більшу частину практичних робіт. Студент має уявлення про особливості рельєфу та їхній зв'язок з процесами на поверхні Землі, володіє базовими ключовими поняттями геоморфології, орієнтується в ендогенних та екзогенних процесах, володіє кількома методами дослідження рельєфу. На половину запитань викладача відповідає.
35–49	**Незадовільно**	**FX**	**Незадовільно** (з можливістю повторного складання)	«Незадовільно» – не виконані вимоги для оцінки "достатньо", але студент виконує додаткові завдання в межах програми курсу.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка за шкалою ECTS**	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Відмінно	A (90-100)	**«Відмінно»**
Добре	B (80-89)	**«Дуже добре»**
	C (70-79)	**«Добре»**
Задовільно	D (60-69)	**«Задовільно»**
	E (50-59)	**«Достатньо»**
Незадовільно	FX (35-49)	**«Незадовільно»** з можливістю повторного складання
	F (1-34)	**(«Незадовільно»)** з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО:

- *Положенням про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича* https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/;
- *Політикою використання штучного інтелекту у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича* https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/
- *«Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»* https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/ .
- Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:
- *допускається за умови* дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- *не допускається* використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- *додаткові обмеження чи вимоги* щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.

Студенти несуть **особисту** відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентові/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

http://www.sussex.ac.uk/geography/research/earthsystems
https://encyclopedia2.thefreedictionary.com/geomorphology

https://journals.openedition.org/geomorphologie/1031?lang=en
https://www.sworld.com.ua/konfer25/214.htm
https://www.geomorphology.org.uk/what-geomorphology-0
https://www.nrcs.usda.gov/wps/portal/nrcs/detail/?cid=nrcs142p2_054252
Сайт кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії http://terra.chnu.edu.ua/category/publikacziyi/
https://collectedpapers.com.ua/

Детальна інформація щодо вивчення курсу «Назва навчальної дисципліни» висвітлена у робочій програмі навчальної дисципліни
https://geo.chnu.edu.ua/diialnist/spetsialnosti/